

III-та Научна конференция по трансфузионна хематология, 21-23 март 2025, Пловдив, България

Имаме ли поводи за празник: Безвъзмездната кръводарителската активност в РЦТХ Плевен през 2023 и 2024 г.

**д-р Николай Андреев¹, д-р Василина Василева²,
д-р Галя Георгиева³, д-р Николай Николов⁴,
Иво Умленски⁵, доц. д-р Вася Атанасова⁵, доц. д-р Петър Василев⁵**

1 СМДЛ „Имуно-Хем“, София

2 РЦТХ – Плевен

3 Медицински университет – Плевен

4 НЦТХ – София

5 Институт по биофизика и биомедицинско инженерство – БАН, София

Цел на изследването. Методи

- Целта е установяване на пиковите дни с най-голям брой регистрирани безвъзмездни кръводарявания в РЦТХ Плевен съгласно данните от Информационна система за 2023 и 2024 г.
 - Изследвани са данните за 8865 кръводарявания през 2023 г. и 8685 – през 2024 г.
 - Сравнение и с данни от 2021 и 2022 г.
- За открояване на статистически значимите пикове е използван статистическият метод Тест на Гръбс (*Grubbs' Test*).
- Работната хипотеза е свързана с мотивацията на хората да кръводаряват с цел ползване на двудневен отпуск по Кодекса на труда.

Мотивация за изследването

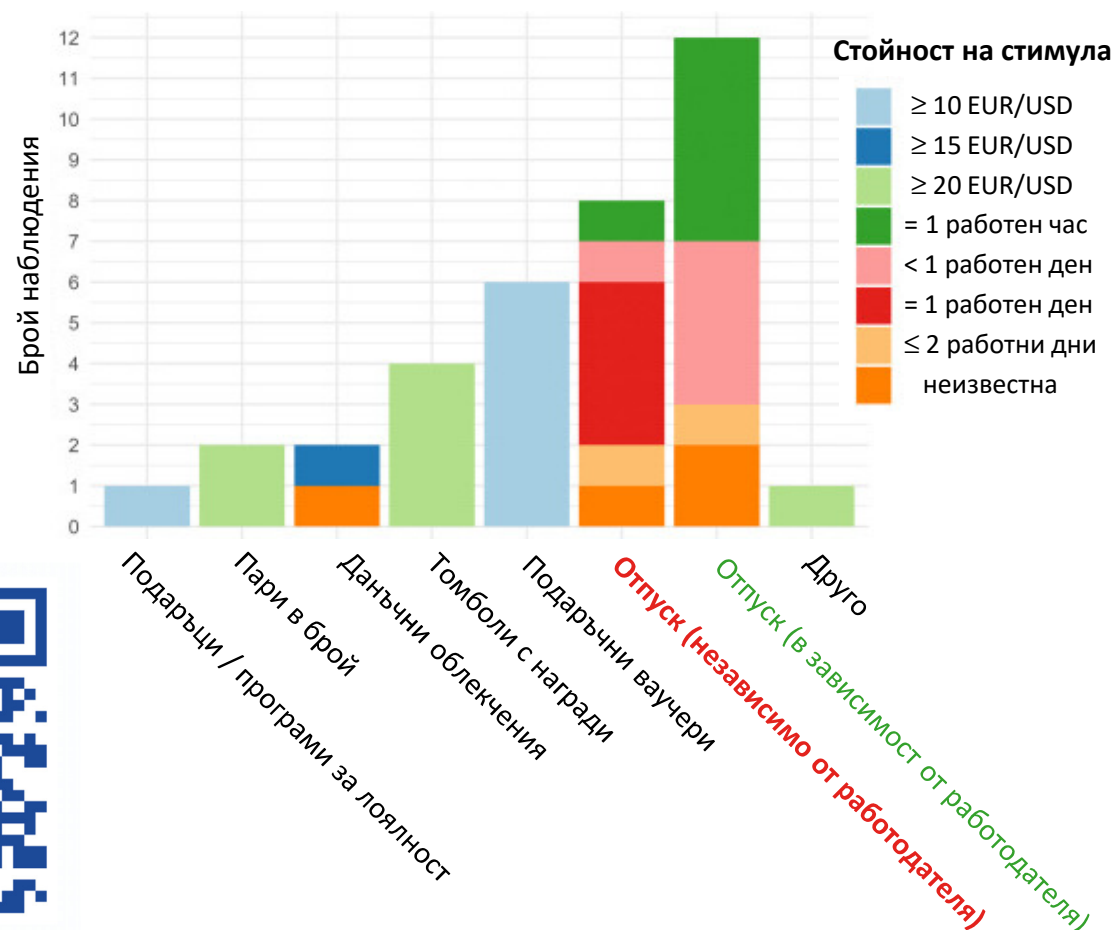
- Скорошна научна статия дискутира практиките в 63 държави по света (в т.ч. България) за стимулиране на доброволното кръводаряване.

Graf, C., Oteng-Attakora, K., Ferguson, E., Vassallo, R., Merz, E.-M. (2024).

Blood Donor Incentives across 63 Countries: The BEST Collaborative Study.

Transfusion Medicine Reviews, Volume 38, Issue 2, Article 150809. ISSN 0887-7963.

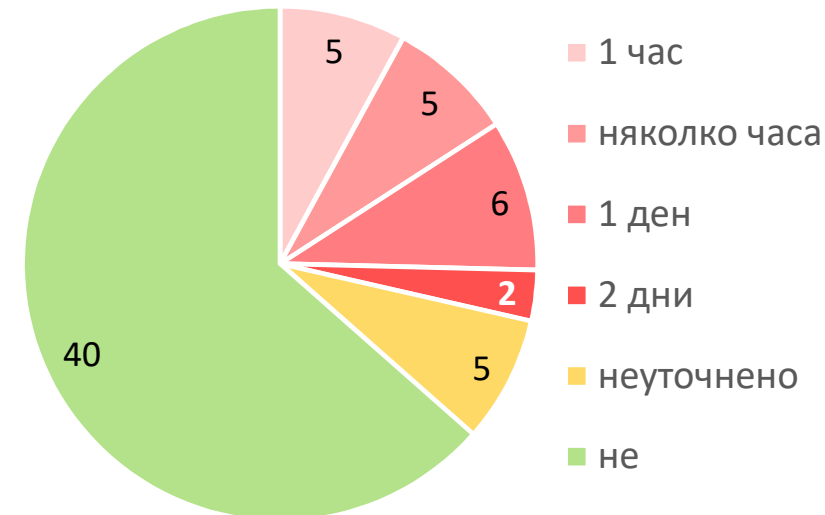
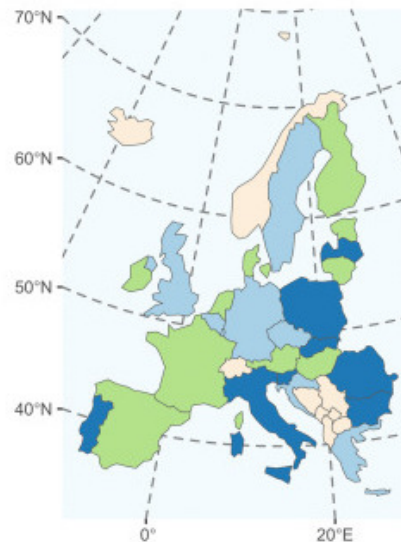
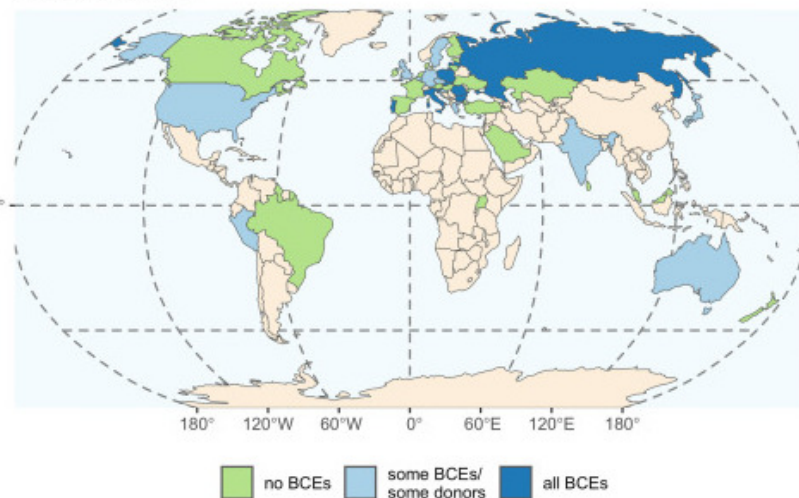
DOI: 10.1016/j.tmr.2023.150809

Мотивация за изследването

- Стимулът „време“ (отпуск от работа) е възприет предимно в 23 от изследваните 63 държави, от които 18 – европейски. Приложението му обаче варира:
- изцяло (всички ЦТХ и всички кръводарители) или частично (някои ЦТХ или някои кръводарители)
- както и по отношение на продължителността на отпуска:

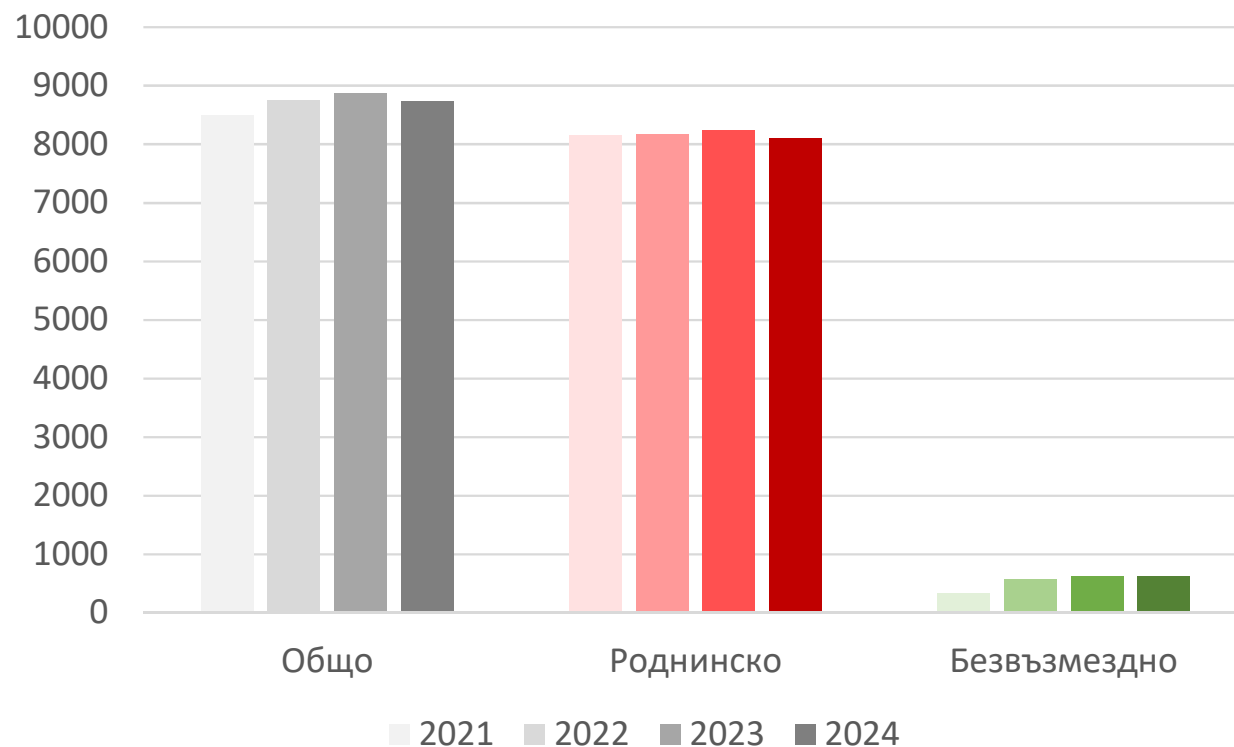
Time incentives

Резултати за РЦТХ Плевен

РЕЗУЛТАТИ ПО ГОДИНИ

Общо, роднинско и безвъзмездно кръводаряване за 2021, 2022, 2023 и 2024 г.

2021: **96%** : **4%**

2022: **93%** : **7%**

2023: **93%** : **7%**

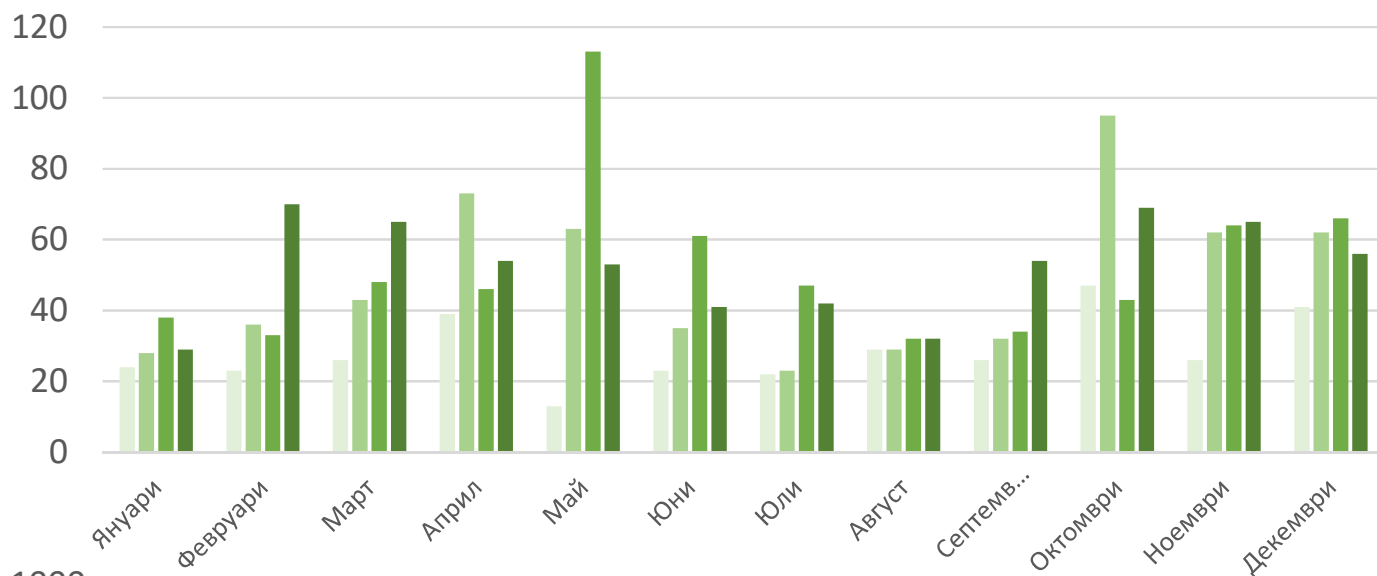
2024: **93%** : **7%**

Резултати

РЕЗУЛТАТИ ПО МЕСЕЦИ

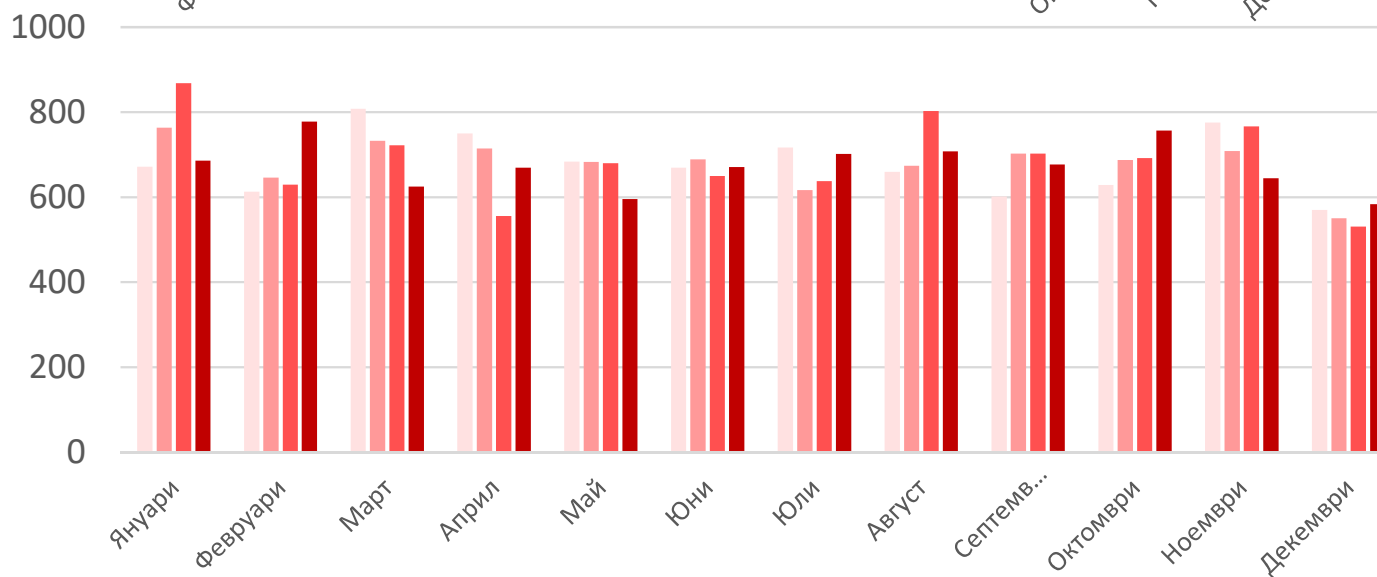
Безвъзмездно кръводаряване

2021
2022
2023
2024

Роднинско кръводаряване

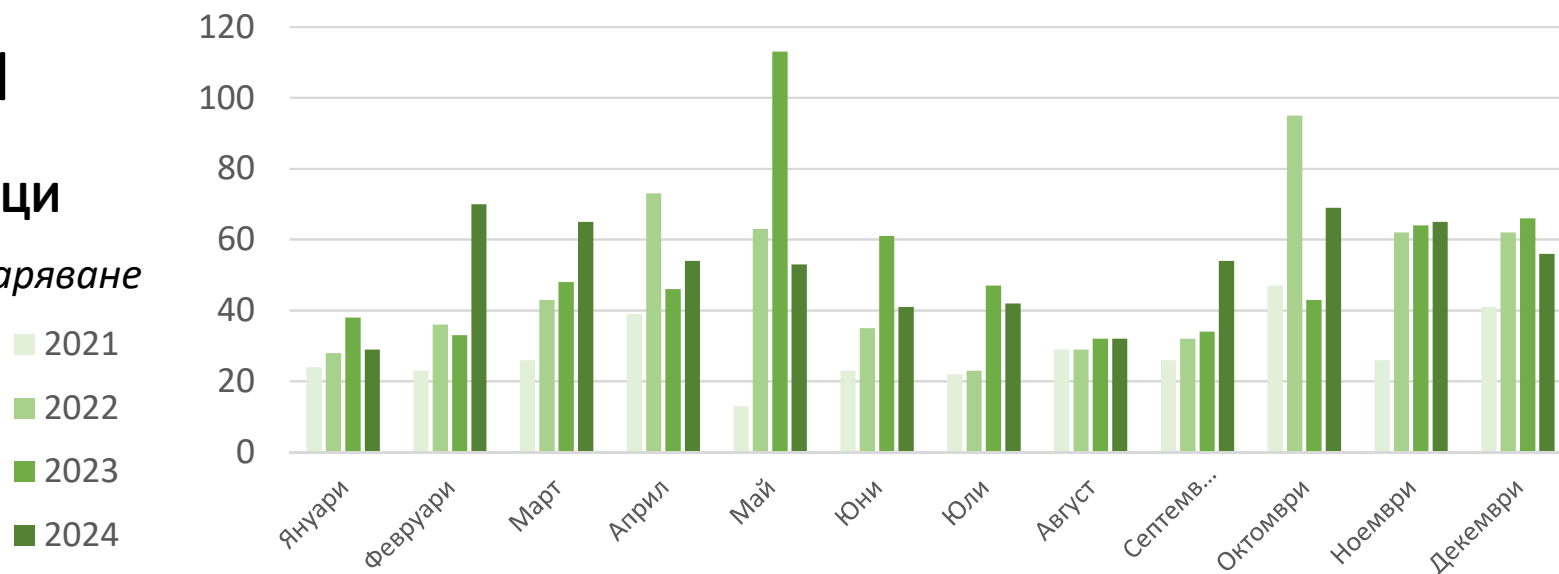
2021
2022
2023
2024

Резултати

РЕЗУЛТАТИ ПО МЕСЕЦИ

Безвъзмездно кръводаряване

През 2023 г. най-силен откъм безвъзмездно кръводаряване е месец май с 6 пикови дни в работните дни около националните празници. Това е и най-силният месец през годината с около една пета (18%) от всички безвъзмездни кръводарители.

През 2024 г. тази зависимост вече не се наблюдава.

Разликата е, че през 2023 г. Великден се пада на 16 април, а през 2024 г. – на 5 май, с което се получават повече почивни дни за кратко време и по-малко стимул за „дълги уикенди“ чрез кръводаряване.

Резултати

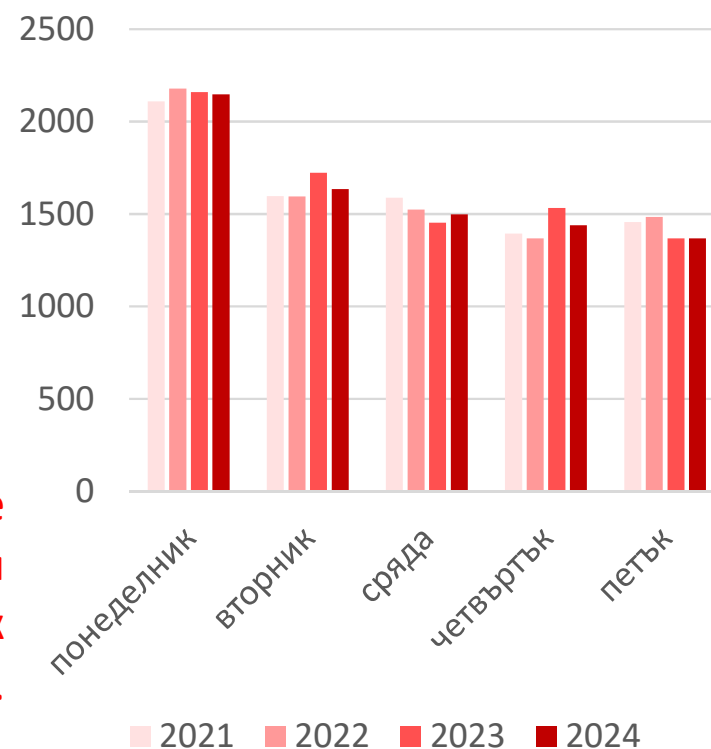
РЕЗУЛТАТИ ПО ДНИ ОТ СЕДМИЦАТА

Безвъзмездно кръводаряване

пикът на роднинските кръводарявания е в понеделник с 26.2% за 2023 г. и 26.5% за 2024 г.

Роднинско кръводаряване

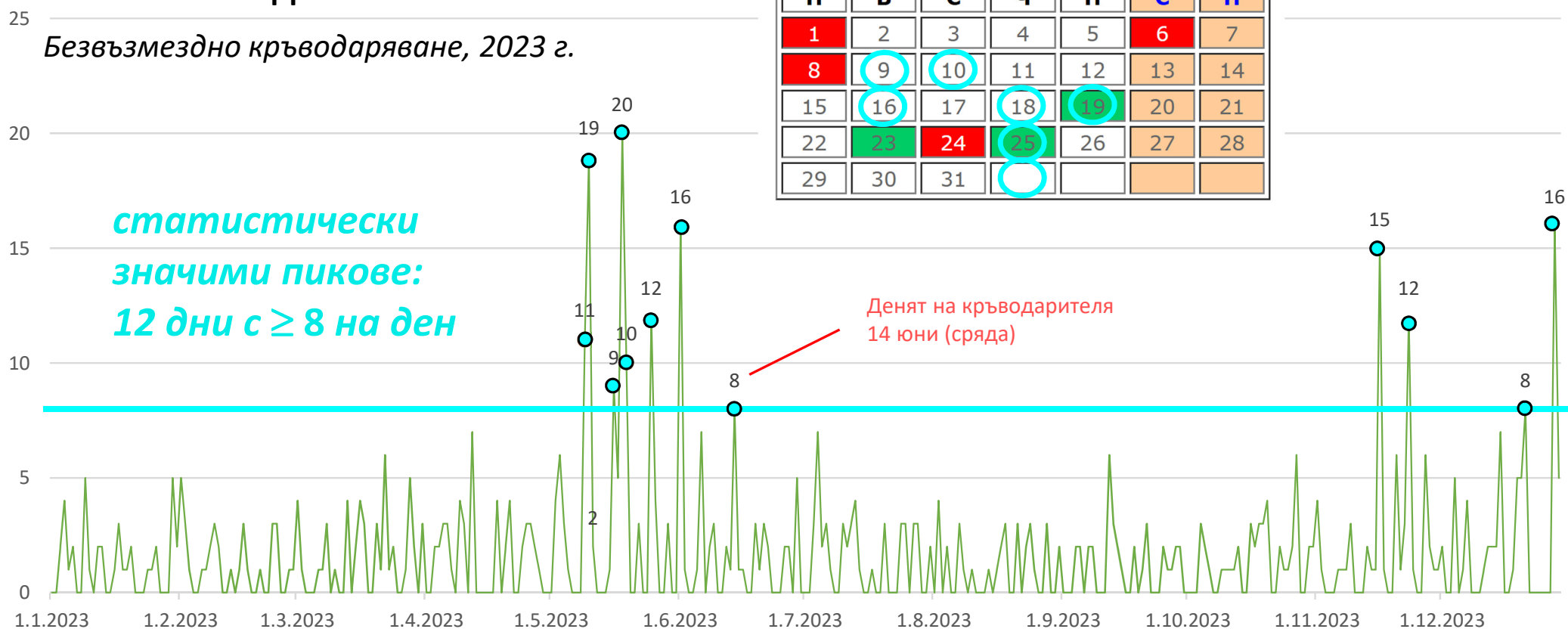
Резултати

РЕЗУЛТАТИ ПО ДАТИ

Безвъзмездно кръводаряване, 2023 г.

Май 2023

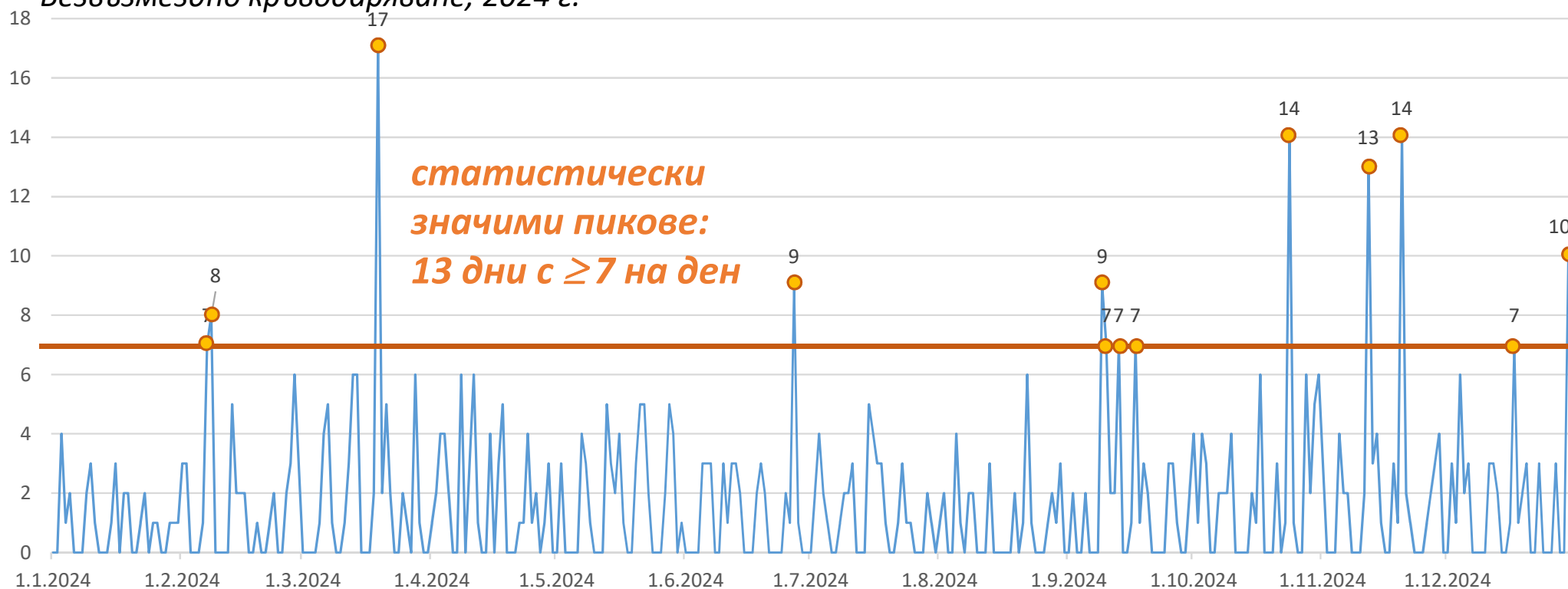
П	В	С	Ч	П	С	Н
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Резултати

РЕЗУЛТАТИ ПО ДАТИ

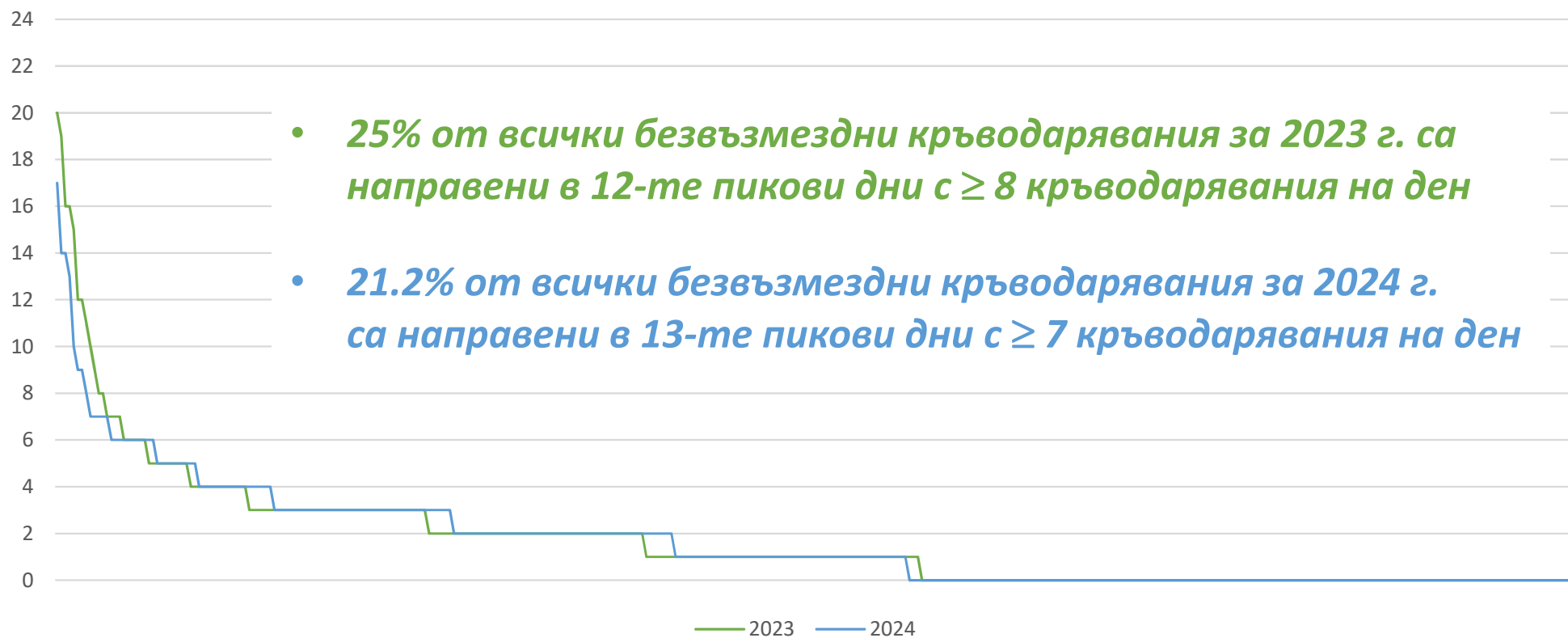
Безвъзмездно кръводаряване, 2024 г.

Резултати

РЕЗУЛТАТИ ПО ДАТИ

Безвъзмездно кръводаряване, 2023 и 2024 г.

Заключение

- Представените данни показват, че четвъртък е обичайно избран като ден за кръводаряване от безвъзмездните кръводарители, с голяма вероятност с оглед използването на двудневен отпуск и излизането в „дълъг уикенд“.
- Забелязват се зависимости между по-силните за кръводаряване дни и периоди и фиксираните и „плаващите“ празници по отношение и на дните от седмицата.

Поведението на
безвъзмездните кръводарители
не е напълно алтруистично ...

... но подлежи на анализ,
откриване на закономерности и
прогнозиране.

Заключение

- Въпроси за допълнително изследване са:

Сходни ли са наблюденията и в останалите центрове и отделения?

Помага ли анализът за планирането и вземането на организационни решения?

Може ли двудневният отпуск по Кодекса на труда да послужи за стимул за кръводаряване за повече хора и **трябва ли да бъде по-широко промотиран?**

В каква степен други **по-силни и напълно алтруистични** мотивационни фактори за кръводаряване влияят на хората в района / България?

Благодаря за вниманието!

д-р Николай Андреев

imuno_chem@abv.bg

Благодарност: Изследването е финансирано от Фонд „Научни изследвания“ на Р. България по договор № КП-06-Н72/8 от 14.12.2023 „Интуиционистки размити методи за анализ на данни с акцент върху кръводарителската система в България“.